

SESije BAŠO SIKAVIBA E DIZUTNEN

SOCIJALNO ARKA

NIJAMIJA BAŠO LOVENERI ARKA TARI SOCIJALNO ARAKJIBA

PLE (Sesije e nijamenge taro sikaviba e dizutnen) dela šartija e dizutnen ko pobaro svest, džandiba thaj halovipa bas o nijamija, problemija sar te ikloven ko krajo e problemencar thaj te len pristap dži ki pravda. Jek ka jek si važno so akala sesije pomodžinena e džijaneske te diken o pravno problemija kolengje valjani dumo, te džanen savo sovet trebela lenge I kote te džan te rodenle thaj te lenle. I važno rolja akale sesijengje si te pomožinen e dizutnen pošukar te haloven e svakodiveskere problemija, te anen polače odluke, thaj sar te predvidinen hem te našen taro problemija.

I definicija si lendi taro
<http://www.lawforlife.org.uk/public-legal-education/>

Ky projekt eshtë i financuar nga Bashkimi evropian.

Ky doracak eshtë përpiluar me ndihmën e Bashkimit evropian. Përbajtja e këtij doracaku eshtë përgjegjësi e vetme e Fondacionit Shoqëria e hapur – Maqedoni dhe në asnjë mënyrë nuk mund të llogaritet se i reflekton qëndrimet e Bashkimit evropian.

Pakjavalen,

Anglatumende araklola o priračniko kova so mangela te deltumen džaniba e diutne lengere nijamenga sar te aven dži ko paregeri arka taro socijalno arakjiba, thaj sar te aven dži ko lengoro ostvaruvanje thaj zaštita. Ko fokus akale priračnikoske thaj akale sesijke si: socijalno lovengeri arka, postojano lovengeri arka, lovengoro nadomest baš arka thaj nega vavera manušeske thaj jekh kratno lovengeri arka thaj arka ki natura. Akava priračniko obrabotinela akala vidija lovengeri arka taro socijalno arakjiba odoleske soske kerelapes lafi bašo na-jpoputer rodime tari socijalno arakjiba kolenge o dižutne rodena bizarovengeri pravno arka, numa odova vakjerela kaj akala si edinstvena forme tari socijalno arakjiba. O socijalno arakjiba si dumo tari vlada e Republika Makedonijakjeri, o komune thaj I dži Skopje.

Ki te keren pe akala bukja panle so o socijalno arakjiba ki ramka e Ministerstvoske bašo trudo thaj socijalno politika funkcionirinena maškarkomunakere centrija baši socijalno buti ko sa o komune so perena ko podracno oddelenjenca ko potikne thana. Svakodiveskoro kjeriba lafi o dizutne prependedžarena o lafi sar "socijalnoto"

O socijalno sigurnost prestavinela socijalno prednosti, odnosno arakjiba okolen so na nelen sila thaj o manuša kola našti te keren buti o invalidija thaj sa o manuša kola našti odnosno nanelen šartija te civenpes ko opšttesteno životo.

Ako isitumen potreba tari povaver obliko tari socijalno arakjiba, dajatumen arka te iranentumen ko združenija kola dena bizolove pravno arka ili ko SOS linija: 0800 44 222.

1

SOCIJALNO LOVENGJIRI ARKA (SLA)

KOJA ŠAJ TE LEL SLA?

Okola soi bukjakje sposobna, numa kola na kerena buti, aktivni kola rodena buti, kola po vaver osnovija našti te obezbedinen srestvija baši ekzistencija. Ko isto vakti nanelen vorda a taro nedvidžnost isilen samo kher/stani koleste dživdinena, a leskere masekeskere prihodja ko sa o osnovija si potikne taro učipa ko SLA.

SAR O DIZUTNEN OSTVARINENA AKAVA PRAVO?

O manuš kova dela rodipa sa e dokumentenca so valjani dži ko "socijalno" a ola si ka valjani te anen rešenije, odnosno dokumenti koleste ka hramonen kaj o dižutneske perela SLA thaj ko leste hramonela I mesečno suma, (love) so o dizutno valjani te lel.

O rešenije bicalelapes dži ko korisniko DOSTAVNICAJA. I dostavnica si dokumenti koleste si beledžimo datumi kana si dindo o rešenije, akava si zaruri odoleske soske O TERMINI KJEDA KA LELEPES O REŠENIJE, thavdela o roko baši žalba ako o dižutno nane zadovolno ili ako si odbimo.

KOBOR SI O SLA?

Prema o broj e manušengoro ki familija, I socijalno lovengeri arka šaj te ovel taro 2831 denari dži ko 7020 denarija, akavasi hramomo tele ki tabela.

NUMERO TARO DOMAKINSTVO	UČIPA E SOCIJALNO LOVENGERI ARKA	
	100%	50%
Manuš	2.831 denarija	1.415 denarija
Semejstvo thaj domakinstvo taro duj členija	3.878 denarija	1.939 denarija
Semejstvo thaj domakinstvo taro trin členija	4.925 denarija	2.462 denarija
Semejstvo thaj domakinstvo taro štar členija	5.973 denarija	2.986 denarija
Semejstvo thaj domakinstvo taro panč thaj pobuter členija	7.020 denarija	3.510 denarija

*Učipa e socijalno lovengeri arka ko prva trin berš taro leiba lelape 100% taro utvrđimo iznosi, a palon-akhiba e trito beršeske, ko učipa taro 50% taro utvrđimo iznosi.

* Akala trošakija usoglasinenapes e porasteja baš trošakija džividipaske.

2

POSTOJANO LOVENERI ARKA (PLA)

KAS ISILE PRAVO THAJ KOJ ŠAJ TE LEL PLA?

Pravo ki postjano lovengeri arka isilen o manuša kola nanesposobna bukjakje thaj materialno nane obezbedime, kola našti te obezbedinen strestvija ple ekzistencijake upral i osnova premal o javera propisija.

O MANUŠA KOLA SO NANE SPOSOBNA BUKJAKJE SI AKALA:

- manuša kola si umerena, phare thaj hor prečke ko mentalno razvoj thaj manuša kola si so kombirime thaj vavera prečke ko razvoj, okola kolengeri digra bašo poprečenost našti te džan te obrazovinepes thaj o manuša kola silen telesno poprečenost pa nane sposobna bukjakje;
- duševno nasvale manuša thaj manuša so sile trajno promene ko sastipaskeri sostojba pa nane sposobna te keren but;
- samohrana džuvlja kana si dovogende, jekh masek anglal te bijanen thaj samohrano roditeli ko soglasno e kanuneja bašo semejstvo dži ko trin beršeskoro vozrst e čaveskoro (zaklucno dži ko trito čavo prema o redo e bijanibaskoro);
- čavo bizo roditelja thaj roditelsko griza kola nane zaštитimo upral i osnova taro pravo te smestinelpes, kova nanele prihodija taro imot thaj imotna prava i kova na ostvarinela srestvija vavere propisijendar, najbuter dži ko 18 berš thaj
- manuš popuro taro 65 berš.

Bašo materijalno neobezbedime računinenapes o manuša kola nanelen prihod ili kolengoro prihod prema sa o osnovija po členi taro semejstvo perena pohari taro 5000 denarija, usoglasime prema o baripa e trošokongoro bašo dživdipa e nakle beršestra, objavimo taro radžakoro zavodi baši statistika ko januari e tekovno beršeske , thaj kola nanele imot thaj imotna prava kolendar šaj te izdrzinelpes.

KOBOR LOVE SI O PLA?

O učipa taro PLA odredinelapes zavisno taro odva dali isi souživatelija e lovengere arkatar. Agjare, o učipa taro pravoe legardeske iznesinela 4247 denarija, ja palem

- jekheske uživateleske o učipa taro pravo e legardeskoro bajrola o koeficienti 0,40 ili 5946 denarija

*Akala iznosija si usoglasime e baripaja e troškongere bašo džividipa e nakle beršestar.

SAR TE AVE DŽI KO AKAVA PRAVO?

Dži ko akava pravo avaja ko isto način SLA, dejbaja rodiba, barabar e pridružna dokumentenca palo so o centari anela rešenije, a važinena o ista pravilja isto sar ko SLA.

O centari si dužno te javinel e korisnikoske ili leskere starateleske te isi potreba taro povtorno pregledi duj masek anglal te nakel o roko predvidimo baši povtorno ocenka bašo nesposobnost bukjakje. Ako o korisniko ili leskoro starateli na ne te javinelpes ko roko opredelimo baši povtrono ocena bašo o nesposobnost e bukjakje, ačola leskoro pravo baši postojano lovengeri arka.

3

LOVENGORO NADOMEST BAŠI ARKA THAJ NEGA (TIGJO NEGA)

KOJ ŠAJ TE OSTVARINEL AKAVA PRAVO BAŠI LOVENGORO NADOMEST ZA TUGJO NEGAKJE?

Svako manuš so sile perde 26 berš so umerena, pare thaj hor prečke ko mentalno razvoj, manuš popare thaj najpare telesno poprečenost, korolo manuš, thaj manuš so sile trajna sastipaskere promene koleske si neophodno arka thaj nega taro vaver manuš soske ov naštì korkoro te kerel pere osnovna dživdipaskere potrebe.

Trujal e sastipaskeri sostojba, ki te šaj te koristinel akaja lovengeri arka, o dižutno mora teperel I akava uslovi- leskere berša neto-prihodija prema sa o osnovija na valjani te oven pobare vukupno neto e prosečno masekeskere plata taro naklo berš.

KOBOR SI O NADOMEST BAŠI ARKA THAJ NEGA?

O učipa e lovengoro bašo nadomest, arka thaj nega avere manušestar utvrdinelapes zavisnot taro odova kobro si potrebno baši arka thaj nega vavere manušeske. Agjare, o učipa akale lovengoro nadomest kopobaro obemi si 4348 denarija, a pak o učipa ko potikno obemi si 3846 denarija, i akala iznosija usoglasinenapes e baripa bašo troskovija dživdipaske taro naklo berš.

SAR TE OSTVARINA AKAVA PRAVO?

Korakjija bašo ostvaribe akava pravo počminela deibaja rodibe, palo kova I komisija taro "socijalno" avela ko kher okoleste so rodelia thaj kerela uvid koleske kerela zapisniko. Valjani o barateli te ikavel taro poro maticno lekari gndipa baši potreba tari arka thaj nega za vavere manuš, sar i te džal ko pregdel te lel konzili-jarno gndipa thaj naodi taro tri lekarja specijalistija tari kliničko bolnica. Ko krajo valjani taro arka thaj nega bašo vaver manuš te zorakerel naodeja, ocenkaja thaj gndipaja tari stručno komisija, palo so o centari mora te kerel leske rešenje kole-ske vazinena o poupre hramome pravila.

Važno si te vakerelpes kaj palo odobriba akale pravoske, o Centari si dužno te izvestinel e korisniko bašo povtono pregledi duj masek anglal te nakel o roko upredelimo baši povtorno ocena te šaj te utvredinelpes i potreba tari arka thaj nega vavere manušeske.

Ako o korisniko ili leskoro starateli neopravdano na javingepe ko roko opredeli-mo baši povtorno ocena te utvredinelpes i potreba tari arka thaj potreba taro vaver manuš, ačola leskoro pravo bašo lovengoro nadomes baši arka thaj nega vavere manušeske.

4

JEKHKRATNO LOVENERI ARKA ILI ARKA KI NATURA

KO KOLA SLUČAEVIJA DELAPES JEKHKRATNO LOVENERI ARKA THAJ KOBOR SI?

Jekhkratno arka ki natura delepes manušeske ili familijake koja arakjlapes ko socijalno rižiko sar i manušeske thaj familijake kola nakle naturalno nepogoda ili epidemija thaj pobaro sasljaribe ko sastipaskere ustanove.

Tari arka ki natura halolapes te obezbedinelpes šeja, hajba thaj vavera srestvija kola o centari baši socijano buti ka anel sa bukja kola si neophodna bašo minimalno ekzistencija e dižutneske thaj e familijake.

O usoglasiba e baripaja e dživdipaskere troškovanca bašo naklo berš, jekh kratno arka delapes:

- Delape ko učipa taro **30 000** denarija te učaren o potrebe e manušeskere ili e familijakjere kola arapkilo ko socijalno riziko, a kova šaj te mukel krajno posledica; soske naklja naturakere nepogode (zemjotres, poplava thaj požari); epidemija thaj mulo členi tari familija; ki familija kova členi si korisniko puvjakje koja bijanela a koja si sopstvenost e radžake, ko momenti koga pandela o dogovor te koristinel i puv soglasno e propisencar; o manuš kola sile potreba tari operacija ili pobaro sasljariba ko sastipaskere ustanove ko stranstvo; manuš kova nanele kher a kova lela postojano lovengeri arka sar thaj arka te obezbedineleske o soiba.
- O učipa dži ko **15 000** denarija bašo potrebe jekhe členeske tari familija kova isle prečke ko mentalno razvoj ili manuš kova isile trajno invalidi, kova si ko soglasno prema akava kanuni, šaj te ovel le pravo te ačol ki ustanova baši socijalno arka, sar thaj bašo manuš kova si žrtva taro kherutnikano nasilstvo te del pe leske arka thaj dumo.
- Ko učipa taro **12 000** denarija te učarenpe o potrebe e manušeskere ili e familijake ko slučaj te valjani pobaro sasljariba ki sastipaskeri ustanova, sar thaj manuš kova si žrtva taro khereskoro nasilstvo te ostvarinel pravo ko zastipaskeri arka thaj medicinsko arakjiba.
- Ko učipa taro **4500** denarija te učarenpes o potrebe e manušeskere ili e familijake ako si ko socijalno rizoko kova na ačavela posledice baši neophodno socijalno thaj materijalno te obežbedinelpes o manuš.

- Ko učipa taro **180 000** denarija čaveske ili terneske bizo roditelja thaj roditelsko arka, kova perde 18 berš, mukle i ustanova ili i familija kaj so si ne araklo bašo leskoro adaptiriba ki socijalno maškaripa.

Akaja suma lelapes sprema o riziko koleste arapkjola ki familija thaj i nakli šteta koja šaj te ovel dži ko 30 000 denarija.

Čaveske ili terneske bizo roditelja thaj roditelengeri arka, kola perde 18 berš, mukle I ustanova ili e familija koja arakjalje te šaj te adaptirinelpes ki socijalnikano maškaripa, i jekh kratno lovengeri arka šaj te ovel 180 000 denarija.

SAR TE AVELPE DŽI AKAVA NIJAMI?

Jekhkratno lovengeri arka šaj te lelpe taro centari baši socijalno buti, ko itna em neodložna slučaja, o ministeri šaj te anel rešenije te delpe jekhkratno lovengeri arka.

PRIMERIJA

O Zorani isile 40 berš thaj dživdinela pere roditelencar ko familijarno kher. O Zorani denga rodipa baši tugjo nega (love baši nega trito manušeske) soske kor-kori arakjela pere daja thaj dade kola isilen 70, odnosno 76 berš. O centar baši socijalno buti gndinela o roditelija e Zoraneskere si sposobna te arakjenpes kor-kori, odoleske ola na dingele lovengeri arka. O rešenije koleja si odbimo o Zorani dindoi ko centari bašo socijalno buti, kote si leske vakerdo te čivel po potpis jekhe listoste. Rodindoj arka, o Zorani irangjapes ko jekh ovlasteno združenije kova so dena bi lovengeri pravno arka, kori vakerdeleske kaj isile pravo te del žalba upral akava rešenije dži ko ministerstvo bašo trudo thaj socijalno politika. O Zorani muklja žalba dži ko centari bašo socijalnikani buti kote so sikavdeleske dostavnica em vakerdeleske kaj o roko e žalbake naklo, odnosno ki dostavnica bešela sine datumi kana o rešenije reslja ko centari bašo socijalno buti.

I Ana ljlja socijalno lovengeri arka vekje trin berš, thaj dži akana na kerga buti em na ljlja nisavo honorari. Oj si ljubitelji kjelibaske bahtale igre thaj si redovno kjinela grepke em avdive lelja 6000 denarija. I Ana ljlja akala sredstvija thaj trošingjalen. Palo duj masek e Anake reslja rešenije koleste vakerena lake kaj činavgjona lakeri socijalno lovengeri arka soske oj na prijavingja o love so lelja ko centari bašo socijalno arakjiba.

RAZMISLINEH THAJ DEN DŽEVAPI KO AKAVA PUCIBA:

1. Dali o Zorani trebingja te drabarel I dostavnica anglal te čivel po potis?
2. Dali o Zorani akana šaj palem te aplicirinel baši tugja nega?

1. Dali o love so lelja len sar honorari tari sezonsko buti, lovenere dobivka taro kjeliba ki bah valjani te prijavinelpes ko centaroi bašo socijalno arakjbja thaj soske?
2. Sar valjani te vakerelpe ko centari baši socijlno arakjiba e promenengje ki famlijia, bašo materijalno sostojba thaj sostojba ke imoteskere prava, kola si dobime taro odredeno honorari ili nagrada?

DŽEVAPIJA

- 1.** I dostavnica si prikačimi ki paluni rig akale priračnikoste em si but važno dokumenti kana anelapes disavi odluka, rešenje thaj slicno. Taro baro znacenje si okova so anelala i dostavnica te roden te hramonelpes "o datumi kana lelen i dostavnica thaj te civen tumaro potpis". Akava si važno soske o tajsutno dive počminela te davdel o roku baši žalba. Soske ko slučaj e Zoraneske ov na drabargja o listo kana potpišingja i dostavnica, thaj nahramongja o datumi kana lelja akava rešenje, ov na sine svesno keda počminela o roku te tavdel baši žalba. Vavere rigatar, pak tergjolasine ki dostavnica o datumi keda reslo o rešenje ko "Socijalno", a na o datumi keda si dindo e Zoraneske o rešenije.
- 2.** O Zorani isile šajdipa pale te del rodiba baši tugjo nega soske nane opredelimo roko palo kozom vakti sar kana sine odbimo šaj palem te aplicirinel. Akava nane slučaj e socijalno lovengeri arka kote so si strogo vakerdo kaj o manuš so odbimo ko disavo načini nasalela o pravo i socijalno lovengeri arka, šaj palem te del rodiba taro thavdiba 12 masekongje.

- 1.** E manušeske so lelja socijalno lovengeri arka, činavgjola o pravo taro socijalno lovengeri arka ako si utvrdimo kaj dela bičačutne podatokoja baši pi familija thaj materijalno sostojba, thaj sostoja bašo imot em imotna prava, ili ako na vakjergja ako alo dži disave promene ki materijalno, familijarno thaj imotno sostojba peske ili členi tari familija. Ko akav slučaj ko rešenje bašo činavipa o pravo bašo socijalno arka thavdel ko anglune 12 masekija.
- 2.** Bašo promene ki familija thaj i materijano sostojba thaj sostoja bašo imot em imotna prava, o centari bašo socijalno arakjipa izvestinela ki HRAMOME FORMA.

Доставница чл. 97
Од ЗОУП – УО - 10

ЈУ МЕЃУОПШТИНСКИ ЦЕНТАР ЗА
СОЦИЈАЛНА РАБОТА

ДОСТАВНИЦА
(чл. 97 од ЗОУП)

Назив на писменото	Кому му се доставува писменото		Датум на приемот и потпис на примателот	Потпис на доставувачот
	Фамилијарно и родено име, односно назив	Улица и број		
Решение 08-186/76 13.09.2016	Петревски Петре	Ул. 106, бр.17		

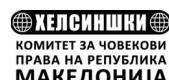
exo
Език и компетиција организација

Младински Културен
Центар - Битола

Групација за софтверски, информатички,
реновирање и реинтеграција на лица
замешани односно повлеченци од борбите

ХЕЛСИНШКИ
КОМИТЕТ ЗА ЧОВЕКОВИ
ПРАВА НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

